

SZUVERENITÁSVÉDELMI
HIVATAL

VIZSGÁLATI JELENTÉS

A Transparency International Magyarország tevékenységének hatása a magyar szuverenitásra

2024. október 14.

Iktatószám: SZH-0352/2024

ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK

A Szuverenitásvédelmi Hivatal 2024. június 18-án egyedi – átfogó jellegű – vizsgálatot indított a Transparency International Magyarország Alapítvány tevékenységével összefüggésben. A Szuverenitásvédelmi Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) a vizsgálat megindításáról levélben értesítette az alapítványt, egyúttal a szervezet működésének és tevékenységének átláthatóságára vonatkozó dokumentumok átadására szólította fel. A Hivatal felhívta az ügyvezető igazgató figyelmét a válaszadási és együttműködési kötelezettségére. Martin József Péter a válaszában megtagadta a szükséges információk átadását és a Hivatallal való együttműködést.

A Hivatal lezárta a vizsgálatot, amely alapján az alábbi főbb megállapításokat teszi:

1. A Transparency International Magyarország Alapítvány (a továbbiakban: TIM; szervezet) finanszírozásának, tevékenységének és kapcsolati hálójának áttekintése alátámasztja, hogy a vizsgált szervezet egy több mint harminc éve működő globális lobbihálózat részeként, a hálózat mögött meghúzódó nagyhatalmi érdekek mentén fejt ki politikai nyomásgyakorló tevékenységét. A Transparency International nevű hálózatot (a továbbiakban: TI) az Amerikai Egyesült Államok érdekeit képviselő Világbank hozta létre, vezetőit onnan delegálták, céljait az Amerikai Egyesült Államok Világbankon keresztül érvényesített stratégiai célkitűzéseinek rendelik alá. A Hivatal jelentése részletesen feltárja a hálózat létrejöttének történetét és tevékenységi köreit, illetve a TIM kapcsolódási pontjait.
2. A TIM külföldi állami finanszírozás bevonásával végzi tevékenységét. A szervezetet működtető nemzetközi hálózat fő finanszírozói a Világbank legnagyobb szavazati erejű államai, valamint az Európai Bizottság (EB), és ott van a jelentős támogatók között Soros György Nyílt Társadalom Alapítványa is. A nemzetközi szervezet szabályai mentén tevékenykedő TIM támogatói köre jelentős egyezést mutat a TI finanszírozóival. A szervezetet több mint 80 százalékban külföldi forrásokból működtetik.
3. A Transparency International első magyarországi tagozatát a világbanki hitelek „kondicionalitásáért” (értsd: feltételeként) elindított privatizációs folyamatokhoz kapcsolódó amerikai érdek hívta életre 1996-ban. A szervezet alapításának valódi szándékát bizonyítja az is, hogy az akkori kormánypárt egyik képviselője volt „a kormányzati korrupció átvilágítására” létrehozott egyesület fő szervezője. Az egyesület 2005-ben befejezte tevékenységét, a hivatalos magyarázat szerint ennek oka a korrupció témája iránti társadalmi érdektelenség, valamint finanszírozási problémák voltak. Valójában az egyesület fő finanszírozója, a Soros Alapítvány vonta vissza a támogatását. Két évvel később, 2007-ben a TI magyarországi tagozata újrászerveződött, alapítványként. Az újjáalakult szervezet érdekei, céljai és finanszírozása megegyezik elődjével.

4. A TIM vizsgálata alapján a Hivatal a jelentésében bemutatja, hogy a szervezet mögött meghúzódó nemzetközi hálózat által tematizált „átláthatóság”, „korrupcióellenesség” fogalmi végső soron nem a közélet tisztaságát, a piaci résztvevők közötti kiegyenlített versenyt szolgálják, hanem az amerikai gazdasági és politikai érdekek érvényesítésének fegyverei. A TI – és a vele szorosán együttműködő Partnership for Transparency – ennek a témának a kisajátításával fejt ki Magyarországra káros, Magyarországot és a magyar állami intézményeket stigmatizáló, dezinformáción alapuló befolyásoló tevékenységét. A TIM a nyomásgyakorlás fenntartásával hozzájárul annak a politikai és közéleti környezetnek a kikényszerítéséhez, amely biztosítja az USA érdekeit szolgáló status quót. Így válik érthetővé, hogy az USA-nak miért áll érdekében az amerikai adófizetők pénzét magyar politikai szervezetekre költeni.
5. A hálózat és az annak szabályai, céljai mentén működő szervezet fő fegyvere a berlini központban készülő korrupcióérzékelési index, amelyet a TI-t finanszírozó és/vagy vele együttműködő szervezetek, illetve maga a TI is képes érdekei szerint manipulálni. A jelentés rámutat, hogy a korrupcióérzékelési index és annak felhasználása a dezinformáció minden formai kellékével bír, dezinformációnak tekinthető, mivel alkalmas arra, hogy valótlan állításokat igaznak tüntessen fel. A jelentés bizonyítja, hogy a TI által évente közreadott korrupcióérzékelési index módszertana manipulatív, valamint azt is, hogy ez a módszertan a korrupcióérzékelési indexet alkalmassá teszi arra, hogy országok nemzetközi megítélését befolyásolják vele. A TIM ennek a tudományosnak álcázott felmérésnek a kommunikációjával próbálja Magyarországot és a magyar államigazgatási szerveket rossz színben feltüntetni. A szervezet az Európai Bizottságnak készített, dezinformációt tartalmazó – részinformációkra, sejtésekre és híresztelésekre, jobb esetben médiabeszámolókra alapozott – árnyékjelentéseivel valódi politikai, gazdasági és társadalmi károkat okoz Magyarországnak.
6. A TIM az állami és társadalmi döntéshozatali folyamatok befolyásolására irányuló dezinformációs kampányt folytat azokkal az úgynevezett árnyékjelentésekkel, amelyeket évente az Európai Bizottság rendelkezésére bocsát. Az árnyékjelentések elkészítésének módszertana a magyar társadalom előtt rejtve marad, miközben az arra épülő dezinformációs kampány Magyarország politikai és gazdasági érdekérvényesítő képességének korlátozására tesz kísérletet a nemzetközi térben. A TIM jogállamisági jelentésekhez mellékelt árnyékjelentései továbbá alkalmasak arra, hogy a belföldi demokratikus versenyt is befolyásolják.
7. A TIM tevékenységével összefüggésben indított egyedi – átfogó jellegű – vizsgálatban a szervezet megtagadta az együttműködést, és ezt már a Hivatalnak a vizsgálat megindításáról szóló megkeresésére adott első válaszában egyértelművé tette. Az ennek ellenére feltárt információk elemzése és összefüggések értékelése alapján a Hivatal megállapította, hogy a szervezet működése nem átlátható.

1. FEJEZET

A TRANSPARENCY INTERNATIONAL NEMZETKÖZI HÁLÓZATÁNAK LÉTREHOZÁSA

A mi szervezetünk egy nagyon decentralizált szervezet, összesen több mint száz országban vagyunk most már jelen, és szinte minden országban más a finanszírozási struktúra. Ugye úgy szoktuk ezt mondani, hogy mi nem egy multinacionális vállalathoz hasonló szervezet vagyunk, hanem egy franchise jellegű szervezet vagyunk. Ez azt jelenti, hogy vannak bizonyos közös pontok, ilyen mondjuk a márkanév, ilyen ez a mozgalmi hálózat, amiben működünk. [...] Meg vannak azok a know-how kutatási eszközök, amiket megosztunk egymással, de ezen túlmenően minden egyes – mi úgy mondjuk, hogy tagozat – részlege, szervezete a nagy Transparency Internationalnek önállóan működik.

Martin József Péter¹

Mi egy magyar szervezet vagyunk. Tehát semmi nemzetközi meghatározottság nincs abban, ahogy működünk.

Ligeti Miklós²

1.1. Az Amerikai Egyesült Államok új befolyásszerzési doktrínája

1.1.1. A TI globális hálózata része és eszköze az USA nemzetközi befolyásszerzési stratégiájának, amelyet hidegháborús győzelme küszöbén kezdett kialakítani. A kétpólusú világrend összeomlásával a klasszikus hírszerzési eszközökkel megszerzett befolyás átértékelődött. A nagyhatalmak közötti titkos kémjátszma mellett egyre fontosabbá vált a nyilvánosság csatornáin keresztül felerősített politikai és gazdasági nyomásgyakorlás. „*Napjainkban az Amerika külföldi barátainak támogatására (vagy éppen ellenségeinek kikezdésére) irányuló tevékenységet legjobb nyíltan végezni. [...] Idetartoznak [...] a demokráciapárti aktivistáknak politikai támogatást nyújtó tevékenységek is, amelyeket talán már*

¹ „Transparency International: Kizárólag propaganda célokat szolgál a Szuverenitásvédelmi Hivatal”, *KlikkTV*, 2024. június 29.
Forrás: youtu.be/E4D2XxMqcb4?si=ULcXcHLBPwq23shr

² „„Mindenki függ valakitől?« A magyar szuverenitás kérdései: Láncki Tamás – a Szuverenitásvédelmi Hivatal elnöke vs. Ligeti Miklós – a Transparency International jogi igazgatója”. Forrás: www.facebook.com/share/v/HfjVCb6BDir5tro9/?mibextid=KsPbc6

*jobb, ha a nyíltan tevékenkedő szereplők új hálózatára bízunk*³ – foglalta össze az új amerikai érdekérvényesítő stratégiát a Központi Hírszerző Ügynökség (CIA) működésében bennfentesnek tartott újságíró 1991-ben.

1.1.2. David Ignatius szerint az új doktrína alapján szervezett, nyílt befolyásszerzési akciók sikerét a feltörhetetlen, nehezen szétszalazható hálózatosodás garantálja. Ennek a hálózatnak a vázát az USA még a második világháború után kezdte építeni. Philip Agee korábbi CIA-ügynök állítása szerint az amerikai hírszerzés még a hetvenes években is felhasznált – „önállóan csak papíron létező”, de a gyakorlatban a CIA irányítása alatt álló – alapítványokat, más nonprofit civil szervezeteket, sőt újságokat és pártokat is a titkos befolyásszerzési akciói során.⁴ Ezt a gyakorlatot fejlesztették tovább 1983-tól, amikor Ronald Reagan titkos elnöki rendelete alapján létrehozták az amerikai kormányzattal szorosan együttműködő, közvetlenül a kongresszus által finanszírozott National Endowment for Democracy (NED) nevű alapítványt.⁵

1.1.3. Reagan elnök a NED alapító rendezvényén – a korszaknak megfelelő politikai nyelvezettel – az amerikai „demokráciaexport” legitimitását igazolva egy új korszak kezdetét jelentette be: *„Reméltem, hogy Amerika világossá teszi azok számára, akik szerte a világon a demokráciáért küzdenek, hogy komolyan gondoljuk, amit mondunk. [...] A remény mára valósággá vált. A kongresszus által támogatott National Endowment for Democracy nevű nonprofit magánalapítvány ennek az erőfeszítésnek a középpontjában áll majd. [...] Ez a program nem marad árnyékban. A reflektorfényben kell állnia, mert odatartozik.*”⁶

³ David Ignatius: „Innocence Abroad: The New World of Spyleless Coups”. *The Washington Post*, 1991. szeptember 21. Forrás: www.washingtonpost.com/archive/opinions/1991/09/22/innocence-abroad-the-new-world-of-spyleless-coups/92bb989a-de6e-4bb8-99b9-462c76b59a16/

⁴ Hernando Calvo Ospina: „US: overt and covert destabilisation”. *Le Monde Diplomatique*, 2007. július. Angolra fordította: Donald Hounam. Forrás: hernandocs.free.fr/spip.php_article250.html

⁵ Ronald Reagan: „Management of Public Diplomacy Relative to National Security”. *National Security Decisions*, Directive 77, 1983. január 14. Forrás: irp.fas.org/offdocs/nsdd/nsdd-077.htm

⁶ Ronald Reagan: „President Ronald Reagan’s Remarks at a White House Ceremony Inaugurating the National Endowment for Democracy”. *National Endowment for Democracy*, 1983. december 16. Forrás: www.ned.org/president-ronald-reagans-remarks-at-a-white-house-ceremony-inaugurating-the-national-endowment-for-democracy/

VIZSGÁLATI JELENTÉS

A TRANSPARENCY INTERNATIONAL MAGYARORSZÁG TEVÉKENYSÉGÉNEK HATÁSA A MAGYAR SZUVERENITÁSRA

ALLEN WEINSTEIN

1983

Az alapító atya

CARL GERSHMAN

1984. április 30. – 2021. július

A második elnök

DAMON WILSON

2021. július –

A jelenlegi elnök

1986 – CARL GERSHMAN, a NED elnöke:

A NED-et azért hozták létre, mert „szörnyű lenne, ha a demokratikus csoportokat világszerte a CIA által támogatott szervezetnek tekintenék. Ezt láttuk az 1960-as években, és meg is szüntették a támogatást.”

1991 – ALLEN WEINSTEIN, a NED alapító atyja:

„Sok mindent, amit ma csinálunk, huszonöt évvel ezelőtt a CIA titokban csinált.”

1991 – DAVID IGNATIUS, a CIA működését jól ismerő újságíró a The Washington Postban:

„A nyílt műveletek cukrosbácsija a National Endowment for Democracy volt, egy Carl Gershman által vezetett kvázi magáncsoport, amelyet az amerikai kongresszus finanszíroz. Az 1980-as évek végéig nyíltan csinálta azt, ami korábban kimondhatatlanul titkos volt...”

1.1.4. A beavatkozási folyamat mint állami monopólium részben a NED megjelenésével szűnt meg. Az USA az 1980-as évektől a befolyásszerzés klasszikus feladatait – a CIA munkáját kiegészítendő – egyre inkább magánalapítványi hatáskörbe szervezte ki. E privatizáció segítségével rugalmasabb és szerteágazóbb lett az amerikai hálózatépítési és beavatkozási tevékenység, valamint hatékonyabbá vált az informális hírszerzői és műveleti munka is.

1.1.5. A Soros Alapítványt, valamint a Nyílt Társadalom Alapítványokat tulajdonló Soros György – akit a The Washington Post újságírója az USA „nyilvános ügynökének” nevezett – már a kilencvenes évek előtt átvette ezt a stratégiát a NED-et irányító Allen Weinsteintől, és maga

is alkalmazta.⁷ A NED fő profilja ugyanis az USA érdekeinek erősítése világszerte, oly módon, hogy beavatkozási és destabilizációs tevékenységeket finanszíroz, illetve koordinál.

1.1.6. A NED és társszervei – mint például a Soros-féle Nyílt Társadalom Intézet és Nyílt Társadalom Alapítványok is – előkészítik a politikai, kulturális és médiaaktivitást mutató magánszemélyek és ügynökszervezetek hálózatosodását. Ez a hálózat hajtja végre az USA céljainak megfelelő befolyásszerző, megfélemlítő, illetve megtorló akciókat.

1.1.7. A fent ismertetett hálózatépítő stratégiát alkalmazta az USA akkor is, amikor a Világbankon, egy befolyása alá tartozó nemzetközi pénzügyi szervezeten keresztül hozott létre politikai nyomásgyakorló hálózatot. A Fehér Ház és a Wall Street együttműködésével kialakított világbanki programok az amerikai befolyásszerzés fontos eszközei voltak,⁸ az USA az első pillanattól saját külpolitikai céljaira fordította a nemzetközi pénzügyi intézetben lévő befolyását. Ezért küldtek megbízható – amerikai kormányzati titkokat és pénzekeket kezelő – embereket a szervezet élére.

1.1.8. A Világbank első elnöke Eugene Meyer amerikai bankár és üzletember volt, aki az első világháború utolsó évében létrehozott – kezdetben az Egyesült Államok hadigépezetének finanszírozásáért felelős – War Finance Corporation első ügyvezető igazgatójaként, majd 1930 és 1933 között, Herbert Hoover elnöksége alatt a Federal Reserve Board elnökeként vett részt az amerikai politikában.⁹ Harry Truman elnök 1946-ban nevezte ki a Világbank élére. Meyert, mindössze hat hónap után, az amerikai kémelhárítás második világháborús megszerzésében és a CIA elődjének létrehozásában is oroszlánrészt vállaló John McCloy váltotta, ő 1949-ig vezette a Világbankot. Tőle a szervezet addigi ügyvezető igazgatója, az amerikai bankár családból származó Eugene Black vette át a feladatot. Black meghívására 1963-ban George Woods korábbi Wall Street-i befektetési bankár került a posztra. Robert McNamara korábbi védelmi miniszter 1968-tól 1981-ig volt a Világbank elnöke. Felmerült, hogy az ausztrál születésű ügyvéd, James Wolfensohn követheti őt a szervezet élén, Wolfensohn 1980-ban fel is vette az amerikai állampolgárságot, McNamarát mégsem ő, hanem Alden W. Clausen, a Bank of America korábbi elnöke váltotta. Őt 1986-ban Barber

⁷ „Allen Weinstein is just one of many overt operatives who helped prepare the way for the political miracles of the past two years by sponsoring exchanges and other contacts with liberal reformers from the East. It's worth naming a few more of them, to show the breadth of this movement for democracy: William Miller of the American Committee on U.S.-Soviet Relations; financier George Soros of the Soros Foundation [...]” Az idézet forrása: David Ignatius: „Innocence Abroad: The New World of Spylesse Coups”. *The Washington Post*, 1991. szeptember 21. Forrás: www.washingtonpost.com/archive/opinions/1991/09/22/innocence-abroad-the-new-world-of-spyless-coups/92bb989a-de6e-4bb8-99b9-462c76b59a16/

⁸ Nomi Prins: „*All the Presidents' Bankers: The Hidden Alliances That Drive American Power*”. New York, Bold Type Books, 2014.

⁹ Meyert annak ellenére nevezték ki a Federal Reserve élére, hogy 1925-ben, majd még egyszer 1930-ban is képviselőházi vizsgálat bizonyította be: a War Finance Corporation nagyüzemben hamisította a háborús kötvényeket. Bár Meyer már az első világháború előtt is jelentős tőkével rendelkezett – 1914-ben ő volt Woodrow Wilson elnöki kampányának egyik legnagyobb finanszírozója –, 1933-ra akkora vagyonra tett szert, hogy könnyedén megvásárolta nemcsak az Allied Chemical and Dye Corporation, de az ország egyik legbefolyásosabb napilapját, a *The Washington Post* is.

Conable, New York republikánus képviselője követte a Világbank élén. Conable-t egy újabb titkosszolgálati összeköttetésekkel is rendelkező bankár, Lewis Preston követte 1991-ben. Wolfensohn végül 1995 és 2005 között töltötte be a Világbank elnöki posztját.

1.1.9. A Világbank alapszabálya szerint a bank tisztviselői a tagországok politikai természetétől nem befolyásolva, kizárólag gazdasági szempontok alapján hozzák meg döntéseiket, a tagországok politikai ügyeibe nem avatkoznak bele. A bank hivatalos célkitűzése a szegénység enyhítése és a fejlesztések pénzügyi támogatása világszinten. A Világbank szerkezetét ennek ellenére úgy alkották meg, hogy a legnagyobb finanszírozónak – az USA-nak – pénzügyi hozzájárulásához mérhető, kiemelt szavazati súlya legyen a programok feltételrendszerének, stratégiai céljainak és irányainak meghatározásában. Az USA nélkül a bankot átalakítani sem lehet, hiszen négyötödös döntéseket blokkoló szavazataránya van.¹⁰ A bank eszköztárát – nem véletlenül – kifejezetten gyakran vetették be olyan országokban, amelyekkel az USA kormányának épp terhelt kapcsolata volt.¹¹ A szervezet jelentőségét elsősorban nem pénzügyi tevékenysége adja, „*a bank hatása főként a nemzeti politikákra gyakorolt befolyásán keresztül jelentkezik*”.¹²

1.1.10. A világbanki forrásokhoz csatolt „kondicionalitások”, feltételek által gyakorlatilag gyaratósítható a kölcsönt felvevő ország. A hitelekért cserébe megkövetelt gazdasági és politikai szerkezeti elvárásokat az USA érdekei szerint alakíthatják. A kölcsönre szoruló ország kereskedelmi átszabályozásával felgyorsíthatják a stratégiai szektorok privatizációját, gyengíthetik az állami szereplőket, illetve társadalmi átalakulásokat indíthatnak el. A források visszatartásával vagy a célország riválisainak kiemelt támogatásával pedig gyengíthetik annak érdekérvényesítő lehetőségeit. A Világbankkal együttműködő politikai nyomásgyakorló szervezetek hálózatának kiépítése és működtetése szavatolhatja, hogy ez a folyamat a helyi média által hitelesített szereplők nyilvános támogatásával menjen végbe.¹³

¹⁰ Michael Gavin, Rodrik Dani: „The World Bank in Historical Perspective”. *The American Economic Review*, vol. 85, no. 2, 1995, pp. 329–334. Forrás: www.jstor.org/stable/2117942

¹¹ Erasmus Kersting, Kilby Christopher: „Do domestic politics shape U.S. influence in the World Bank?”. *The Review of International Organizations*, 2018. augusztus 8., volume 16, pp. 29–58. Forrás: doi.org/10.1007/s11558-018-9321-8

¹² Bradley Parks, Ani Harutyunyan, Matt DiLorenzo: „What makes the World Bank so influential—its money or its ideas?”. *Brookings Institute*, 2020. május 19. Forrás: www.brookings.edu/articles/what-makes-the-world-bank-so-influential-its-money-or-its-ideas/

¹³ Clark, Richard, Lindsay R. Dolan: „Pleasing the Principal: U.S. Influence in World Bank Policymaking”. *American Journal of Political Science*, vol. 65, no. 1, 2021, pp. 36–51. Forrás: www.jstor.org/stable/45415611. Hozzáférés: 2024. szeptember 23.

1.2. A Transparency International szervezetének létrehozása

1995 – MELES ZENAWI etióp miniszterelnök:

„A reformcsomagokat az utolsó vesszőig Afrikától távol írják.”

„A többpártrendszer csak látszat, a választók nem politikai programok, hanem személyiségek között döntenek. [...] Afrikának nem adják meg a lehetőséget, hogy politikai programot válasszon, csak egyetlen párt létezik, az IMF és a Világbank pártja.”

1.2.1. A TI pilotprojektjét Afrikában építették ki, Global Coalition for Africa (GCA) néven. A GCA informális kapcsolatot teremt az észak-amerikai és nyugat-európai donor országok, az őket képviselő nemzetközi pénzügyi intézmények, valamint a beruházási célszágok között. A Világbank kezdeményezésére létrejövő nemzetközi fórum kimondott célja az volt, hogy fenntartsa a fejlett világ érdeklődését az afrikai befektetések iránt a Szovjetunió szétesése nyomán megnyíló piaci lehetőségek ellenében. Az afrikai kormányok készek voltak súlyos kompromisszumokat kötni azért, hogy a nemzetközi tőke számára továbbra is vonzóak maradjanak, ezért az országaikban működő politikai nyomásgyakorló szervezetek fórumon való részvétele ellen sem tiltakoztak.

1.2.2. A politikai nyomásgyakorló szervezetek és a donor országok GCA-n keresztül kifejtett együttes érdekérvényesítő erejét jól szemlélteti Meles Zenawi etióp elnök 1995-ös megjegyzése. A GCA második maastrichti találkozóján a donor országok és a politikai nyomásgyakorló szervezetek képviselőiről azt mondta: *„Miért nem mondjuk meg nekik, hogy menjenek a pokolba? [...] Mert nem tehetjük. Szükségünk van a pénzükre.”* A Világbankon és a GCA-n keresztül az afrikai kormányokra gyakorolt gazdasági és politikai nyomás súlyát érzékeltetve pedig megjegyezte: *„a reformcsomagokat az utolsó vesszőig Afrikától távol írják”; „a többpártrendszer csak látszat, a választók nem politikai programok, hanem személyiségek között döntenek. [...] Afrikának nem adják meg a lehetőséget, hogy politikai programot válasszon, csak egyetlen párt létezik, az IMF és a Világbank pártja.”¹⁴*

1.2.3. A TI létrehozásának gondolatát először 1990 júliusában, a GCA maastrichti alakuló ülésén vetették fel a szűkebb nyilvánosság előtt a Világbank szakemberei.^{15, 16} Az ötlet-

¹⁴ Ernest Harsch: „The Global Coalition for Africa: Towards a Broader Dialogue?”. *Review of African Political Economy*, vol. 23, no. 67, The Cunning of Conflict (1996. március), pp. 67–74. Forrás: www.jstor.org/stable/4006229

¹⁵ gcacma.org/WhatistheGCA.htm

¹⁶ Michael D. McNickle: „Group Set to Combat Third-World Graft”. *The International Herald Tribune*, 1993. október 2. Forrás: www.nytimes.com/1993/10/02/your-money/IHT-group-set-to-combat-thirdworld-graft.html

gazdák – köztük az ülésen elnöklő Robert S. McNamara, az Egyesült Államok korábbi védelmi minisztere – a politikai nyomásgyakorló szervezetek hálózatát és a nemzetközi sajtót akarták felhasználni, hogy az USA figyelmének középpontjába kerülő feltörekvő közép- és kelet-európai országokat saját politikai és gazdasági érdekeik szerint befolyásolják. Valódi céljaik elfedésére „a korrupció elleni fellépést” választották, mert – mint mondták – a kilencvenes évek elején a témát az AIDS-hez hasonló tabu övezte, és épp olyan globális fenyegetést jelentett, mint a HIV-vírus.¹⁷ A korrupciós folyamatok feltárása ráadásul a feltörekvő országok érdekeivel is egybeesett.

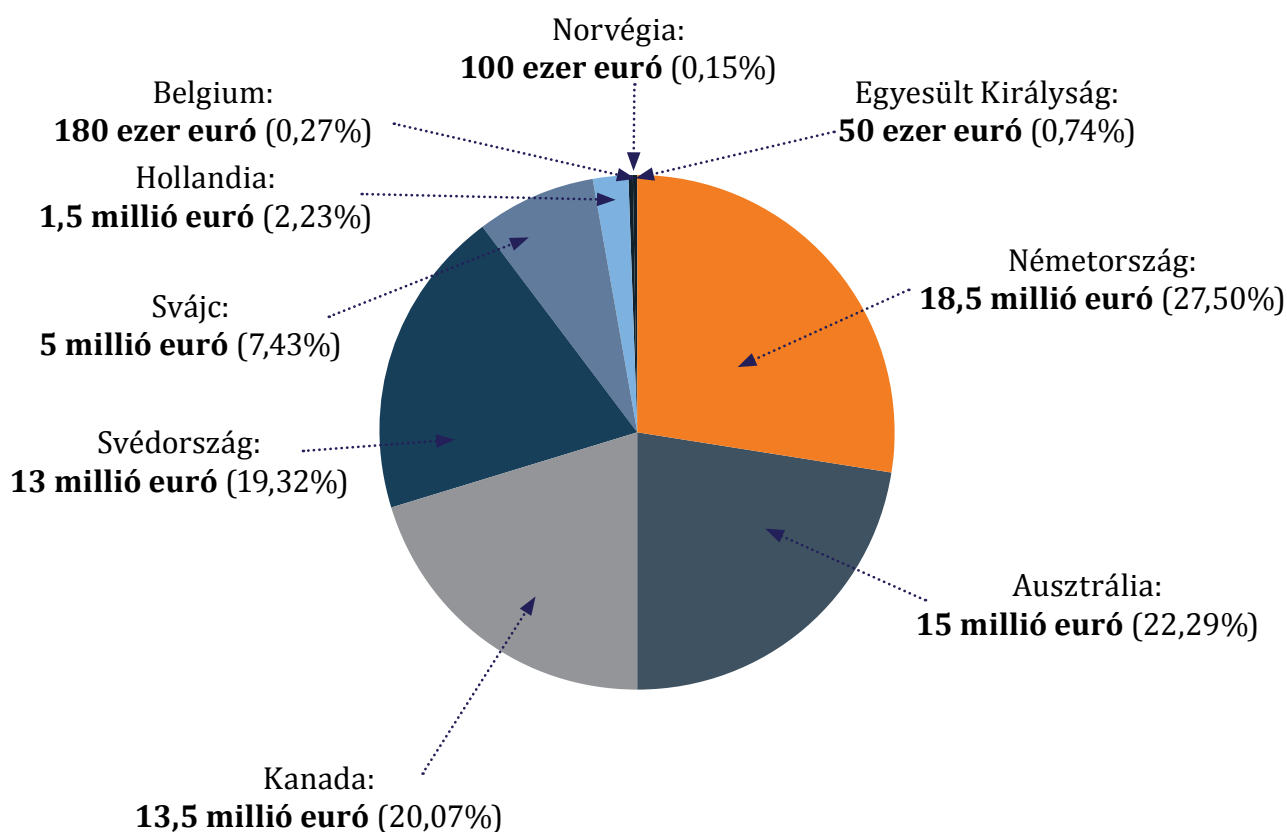
- 1.2.4. A hálózat előkészítésével McNamara egy korábbi beosztottját, Peter Eigent – a Világbank afrikai regionális igazgatóját – bízta meg. A Transparency International e.V. szervezetét végül 1993. május 6-án a berlini Borsig-Villa Reihewerderben alapította húsz ország mintegy hetven képviselője, köztük magas rangú kormányzati tisztviselők, nemzetközi segélyszervezetek szakértői és üzletemberek.¹⁸ Ahogy a GCA-t, úgy ezt a szervezetet is a Világbank munkatársai irányították: Peter Eigen az alapítástól egészen 2006-ig volt a TI elnöke; a szervezet stratégiájának kialakításáért a Világbank egy másik tisztségviselője, Michael Wiehen felelt. A szervezet első szóvivője Frank Vogl lett, aki 1981 és 1990 között a Világbank információs és közkapcsolati igazgatója volt.
- 1.2.5. A TI működéséhez szükséges forrásokat az első két évben szinte kizárólag egy, a német szövetségi kormányzat és a szövetségi tartományok költségvetéséből támogatott alapítványtól, a Deutsche Stiftung für internationale Entwicklungtől kapta. A donorok között azóta is megtalálhatók a német kormányzati intézmények, mint például a szövetségi külügyminisztérium (Auswärtiges Amt), a szövetségi gazdasági együttműködési és fejlesztési minisztérium (BMZ), valamint a Német Fejlesztési Ügynökség (GIZ). A német szövetségi kormányzat ezeken keresztül több mint 18,5 millió eurót juttatott a TI-nek még az utóbbi évtizedben is.¹⁹
- 1.2.6. Németország mellett Ausztrália (csaknem 15 millió euróval), Kanada (több mint 13,5 millió euróval), Svédország (13 millió euróval), Svájc (mintegy 5 millió euróval), Hollandia (1,5 millió euróval), Belgium (csaknem 180 ezer euróval), Norvégia (100 ezer euróval) és az Egyesült Királyság (több mint 50 ezer euróval) is megjelenik külügyminisztériumain, nagykövetségein, illetve más kormányzati ügynökségein keresztül. Ezek összesen a TI finanszírozásának csaknem felét adják ma is.

¹⁷ Németh Era: „Olyan fenyegető, mint az AIDS”. *Magyar Hírlap*, 1993. május 10. (26. évfolyam 107. szám), 174. oldal.

¹⁸ Javorniczky István: „Létezik-e korrupciómentes politika?”. *Magyar Nemzet*, 1993. augusztus 7. (56. évfolyam 183. szám).

¹⁹ A Transparency International e.V. honlapján közzétett, 2014 és 2024 között készült pénzügyi jelentések alapján a BMZ-n keresztül összesen 13 003 568 euró, a GIZ-en keresztül összesen 3 629 062 euró, az Auswärtiges Amt-on keresztül 1 709 256 euró támogatást kapott a TI 2014 és 2023 között.

Transparency International: a Világbank alapította és államok által támogatott civil szervezet

1.2.7. A TI kiemelt kormányzati támogatói között van a kezdetektől az Egyesült Államok külügyminisztériuma is, amely csak 2014 és 2023 között több mint 9 millió eurót juttatott a szervezet berlini központjának.²⁰ A TI forrásainak több mint fele tehát kormányzati szervezetektől származik.

1.2.8. Az amerikai kormányzattal együtt mozgó Soros György alapítványától, az Open Society Foundationstól 7 millió eurónál is többet kapott a globális hálózat az utóbbi tíz évben. A TI legbőkezűbb támogatója mégis az Európai Bizottság volt, amely több mint 44 millió euróval járult hozzá a szervezet célkitűzéseinek megvalósításához 2014 és 2023 között.²¹

²⁰ A Transparency International e.V. honlapján közzétett, 2014 és 2024 között készült pénzügyi jelentések alapján 2014-ben 193 911 eurót, 2015-ben 134 743 eurót, 2016-ban 516 884 eurót, 2017-ben 763 074 eurót, 2018-ban 602 765 eurót, 2019-ben 743 799 eurót, 2020-ban 860 912 eurót, 2021-ben 780 761 eurót, 2022-ben 3 371 205 eurót, majd 2023-ban további 1 515 834 eurót.

²¹ A Transparency International e.V. honlapján közzétett, 2014 és 2024 között készült pénzügyi jelentések alapján 2023-ban 5 853 947 eurót, 2022-ben 5 286 004 eurót, 2021-ben 3 736 494 eurót, 2020-ban 4 960 717 eurót, 2019-ben 4 042 911 eurót, 2018-ban 3 492 273 eurót, 2017-ben 4 580 722 eurót, 2016-ban 4 129 127 eurót, 2015-ben 5 075 454 eurót, 2014-ben 3 298 704 eurót költött az Európai Bizottság a hálózat működtetésére.

1.3. A hálózat megerősítése a Partnership for Transparency létrehozásával

- 1.3.1. A TI-t irányító világbanki vezetők 2000-ben hozták létre a Partnership for Transparency nevű nemzetközi ernyőszervezetet. A Partnership for Transparency (a továbbiakban: PFT) feladata a „korrupció ellen”, illetve az „átláthatóságért” küzdő helyi kezdeményezések anyagi és eszközbeli támogatása azzal a céllal, hogy belülről és alulról is nyomást gyakoroljanak az érintett országokra. A PFT ma már 160 partnerrel működik együtt mintegy 55 országban; kiemelt projektjeik jelenleg Ukrajnában és Moldovában futnak.²²
- 1.3.2. A PFT elnöke 2000-es megalapítása után húsz évig Frank Vogl – a TI szavazati joggal rendelkező öt egyéni tagjának egyike – volt. A TI és a PFT közötti személyi összefonódásokat erősíti, hogy Peter Eigen, a TI alapító elnöke a PFT elnöki tanácsadó testületének alapítója, jelenleg is tagja. A PFT és a TI szerepüket tekintve kiegészítik, hatásukat tekintve erősítik egymást. Előbbi alulról szerveződő politikai nyomásgyakorló kezdeményezések támogatásán keresztül lokális befolyást, utóbbi globális szinten nemzetközi hitelességet épít. Az, hogy Vogl és Eigen mindkettőben fontos szerepet játszik, azt bizonyítja, hogy a korrupció tematikájának globális és helyi narratíváját is megpróbálják uralni a két szervezet felhasználásával.
- 1.3.3. A TI alapító okiratba foglalt célja, hogy „*a korrupció ellen küzdjön, és ezzel egy olyan világot építsen, amely mentes a korrupciótól*”.²³ A hálózat által tematizált „átláthatóság”, „korrupcióellenesség” fogalmi valójában azonban nem a közélet tisztaságát, a piaci résztvevők közötti kiegyenlített versenyt szolgálják, hanem az amerikai gazdasági-politikai érdekek ideológiai fegyverei. A TI célkitűzéseinek őszintétlenségét érzékelteti, hogy alapítói közül többen is nyíltan vallották: „*a korrupció a gazdasági működés szükséges velejárója*”. Ezt az érzést erősíti, hogy a szervezet alapítását segítő amerikai,²⁴ illetve a működését segítő európai²⁵ nagyvállalatok maguk is gyaníthatóan korrumpáltak.

²² ptfund.org/past-projects-database/

²³ *Transparency International Charter*. 2020. november 8. Forrás: files.transparencycdn.org/images/TI-Charter-Bilingual.pdf

²⁴ Joseph Lampalomdara: „Structural and Institutional Aspects of Corruption”. *Social Research*, vol. 61, no. 2 (1994. nyár), p. 347.

²⁵ Laura Hood: „Lessons from the massive Siemens corruption scandal one decade later”. *The Conversation*, 2018. december 13. Forrás: theconversation.com/lessons-from-the-massive-siemens-corruption-scandal-one-decade-later-108694

2. FEJEZET

A TRANSPARENCY INTERNATIONAL ELSŐ MAGYARORSZÁGI TAGOZATÁNAK MEGALAKULÁSA

Mi rendkívüli módon vonzódnak a tisztességes, átlátható és a korrupció ellen fellépő hatalom iránt. Mivel Magyarországon ilyenekkel nem találkoztunk 2006 óta, igazából egyik oldallal sem vagyunk különösen jóban. Előtte nem volt Transparency International Magyarország.

Ligeti Miklós²⁶

2.1. A TI 1993-as berlini alakuló ülésére a közép- és kelet-európai térségből egyedül Hack Péter országgyűlési képviselőt, az SZDSZ ügyvivőjét, a párt frakcióvezető-helyettesét hívták meg, a politikus elmondása szerint azért, hogy „Magyarországot is bevonják a világszerte erősödő hálózatba, és Budapestről irányítsák a szervezet Kelet-Közép-Európára irányuló tevékenységét”.²⁷ Miután hazatért az alakuló ülésről, Hack közölte: reméli, akár két hónapon belül megalakulhat a TI magyarországi szervezete. „Tagjai olyan külföldi és hazai gazdasági szakértők, jogászok lehetnének, akik jól ismerik a magyar átalakulás folyamatát, tájékozottak a privatizációban, és pozíciójuknál fogva kellő információval rendelkeznek²⁸ – tette hozzá. – A magyarországi szervezet megalakítását követően valószínűleg kapcsolatba lépnek többek között az Állami Vagyonügynökséggel (ÁVÜ) és az Állami Számvevőszékkal.”²⁹

2.2. Hack a magyarországi privatizáció felgyorsítása miatt tartotta fontosnak a TI hazai szervezetének megalapítását. Mint mondta, a külföldi tőke hatékony bevonásához a privatizációs folyamatoknak átláthatóbbá kell válniuk, a szervezet célkitűzései pedig alkalmasak arra, hogy ezt elősegítsék. A politikus kijelentette: „a Transparency International nevű nemzetközi szervezet, amelynek munkájában én is részt veszek, Kelet-Európát a korrupció melegágyának tekinti.” A térség potenciális befektetőit három kategóriába sorolta: „A cégek egy részét, különösen a kis- és középbefektetőket valóban elriasztja az a dzsungel, amely itt fogadja. Vannak viszont, akik egyáltalán nem bánják, hogy nemcsak a cég, de az eladó árát is meg kell fizetni. S van egy harmadik kör, amely elég erős, s mindennek ellenére is képes és hajlandó beruházni, s talpon maradni.”³⁰

²⁶ Ligeti Miklós: „Korrupció, boldogtalanság, civil szervezetek, Transparency Hungary”. *Mindenségit!*, 84. adás, 2024. február 18.
Forrás: youtu.be/_1g2NfhY9-0?si=_9gw_rv-axa3epKX

²⁷ „Világörkép: Akik a markukat tartják”. *Népszabadság*, 1996. február 20. (54. évfolyam 43. szám).

²⁸ Török Katalin: „Sokan visszalopják, amit tőlük elvettek”. *Népszava*, 1993. május 29. (121. évfolyam 124. szám).

²⁹ Németh Era: „Olyan fenyegető, mint az AIDS”. *Magyar Hírlap*, 1993. május 10. (26. évfolyam 107. szám).

³⁰ Javorniczky Zoltán: „A magyar Tiszta Kezekre még várni kell”. *Magyar Nemzet*, 1996. április 16. (59. évfolyam 89. szám), p. 9.

- 2.3. Az SZDSZ kampánytémát is remélhetett a TI magyarországi tagozatának létrehozásától, a párt ügyvivő testülete ugyanis már 1993-ban alapított egy párton belüli korrupcióellenes szakbizottságot, és úgy döntött, hogy az 1994-es választásra korrupcióellenes kampányüzenetekkel is készül: a kampánypénzek felhasználásának szigorúbb szabályozását követelte.³¹ Az 1994-es kormányra kerülés után a szervezetalapítás lendülete hirtelen alábbhagyott. 1995 nyaráig a TI-ről a magyarországi sajtóban kizárólag Hack Pétertől lehetett hallani, aki ennek ellenére hivatalosan csak 2007-ben csatlakozott a szervezethez, a tanácsadó testület tagjaként.
- 2.4. Miután egyesült királyságbeli nagyköveti posztjáról 1995-ben visszahívták, aktív szerepet vállalt a TI alapításában Antalpéter Tibor.³² A nyugalmazott londoni nagykövet szerint „a magyar üzletembereket, kutatókat, médiaszakembereket összefogó TI nemzeti tagozat elsősorban a kormány figyelmét hivatott felhívni a korrupció elleni harc fontosságára”. A TI magyarországi tagozatának előkészítésében a nemzetközi szervezet elnöke, Peter Eigen személyesen vett részt, amikor 1996. február végén Budapestre látogatott, és a kormányzat képviselőivel is egyeztetett a hálózat kiterjesztéséről.³³ „Eddig naivnak neveztek mindenkit, aki megpróbált fellépni a nemzetközi vesztegetés és korrupció ellen. A fejlett államok és vállalataik még a »korrupció« kifejezést is törölték szótárukból. [...] A korrupció elleni harc most divatos lett, épp annyira, mint tíz évvel ezelőtt a környezetvédelem” – foglalta össze Eigen üzenetét a magyar sajtó.³⁴
- 2.5. A TI magyarországi irodáját végül 1996. október 24-én nyitották meg, a szervezet ekkor még egyesületi formában működött,³⁵ vezetői főként a kommunista rendszer és gazdasági élet (hírszerzési feladatok is ellátó külkeres és „impexes” világ) tagjai voltak. A Transparency International Magyarországi Tagozata Egyesület első elnöke dr. Vadász Péter, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Magyar Gyáriparosok Országos Szö-

³¹ „Szpáhiszindróma”. *Vasárnapi Hírek*, 1993. július 25. (9. évfolyam 30. szám).

³² Antalpéter József magyar röplabdajátékos, 1947 és 1956 között 65-szörös válogatott, 1950-től a válogatott csapatkapitánya volt. Sportolói karrierje 1956-ban megszakadt, amikor kiküldték a londoni kereskedelmi kirendeltségre. 1960-tól újra Budapesten, a Külkereskedelmi Minisztériumban dolgozott, 1977-től főosztályvezetőként, 1988 és 1990 között főtanácsosként. Nevéhez fűződik a második világháború utáni első magyar–amerikai kereskedelmi megállapodás (1978), valamint az Európai Gazdasági Közösséggel kötött első magyar kereskedelmi szerződés (1988) előkészítése, tárgyalása és parafálása. A rendszerváltozás után londoni nagykövetségnek nevezték ki, 1995 januárjáig képviselte Magyarországot. Hazahívása után a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjével tüntették ki. Nagyköveti kinevezéséről Jeszenszky Géza úgy nyilatkozott: „az Antall-kormány bizalmat előlegezett minden tehetséges és lojálisnak mutakozó köztisztviselőnek”. Forrás: *Reform*, 1996. július 30. (9. évfolyam 30. szám).

³³ Torkos Matild: „Korrupcióellenes szervezet Magyarországon”. *Magyar Hírlap*, 1996. március 2. (29. évfolyam 53. szám), p. 17.

³⁴ Pethő Tibor: „A korrupció és a »vámipír« kormányok”. *Magyar Nemzet*, 1996. október 26. (59. évfolyam 250. szám), p. 13.

³⁵ „A korrupció gazdasági torzulásokat okoz”. *Napi Gazdaság*, 1996. október 25. (6. évfolyam 247. szám), p. 3.

vetségének alelnöke volt.³⁶ Tőle 1998-ban Terták Ádám közgazdász vette át a tisztséget.³⁷ Tertákot 2002-ben dr. Berki Zolna váltotta az egyesület élén, aki 1992 és 1997 között az Országos Egészségbiztosítási Pénztár behajtási és végrehajtási főosztályának vezetője volt, majd egy ideig adósokat segítő jogtanácsos-ügyvédként tevékenykedett.

2.6. Az egyesület 2005 májusában, mintegy kilencéves tevékenységet követően jogutód nélkül feloszlatta magát. Berki Zolna a sajtónak akkor azt nyilatkozta, nem számíthattak tovább a Soros Alapítvány forrásaira, új támogatókat pedig nem találtak. Hozzátette: a téma iránti társadalmi érdektelenség és a finanszírozási problémák miatt nem folytatják.³⁸ A TI ekkor már 93 országos tagozattal rendelkezett, a magyarországi volt a szervezet történetében az első, amely jogutód nélkül szűnt meg.

2.7. Az egyesület utolsó közgyűlésén úgy döntött, hogy megmaradó pénzeszközeit és tárgyi eszközeit legfőbb támogatójának, a Soros Alapítványnak juttatja vissza.³⁹ A közgyűlésen ugyan felmerült, hogy az egyesület mintegy 14 ezer eurós vagyonát a Magyar Hospice Alapítványnak vagy az Oltalom-kórháznak adják, végül úgy döntöttek, hogy a pénz és az eszközök is a Soros Alapítványhoz kerüljenek.

2.8. Az 1996 és 2005 között létező egyesület működésének finanszírozásával kapcsolatban – az utolsó két évet leszámítva – nem áll rendelkezésre információ, ebben az időszakban ugyanis az alapítványokat, civil szervezeteket pénzügyi beszámolóik közzétételére jogszabály nem kötelezte. Azonban az egyesület 2005-ös megszüntetésekor készített záró beszámolójából kitűnik, hogy a „pályázati úton elnyert támogatásai” teljes egészében a Nyílt Társadalom Intézettől (Open Society Institute – OSI) származtak.

³⁶ Vadász Péter 1946-ban született Budapesten. Tanulmányait a Budapesti Műszaki Egyetemen végezte, ugyanott doktorált. Posztgraduális egyetemi tanulmányokat folytatott közgazdasági és informatikai témákban Londonban, Milton Keynesben és Frankfurt am Mainban. 1968 és 1981 között fejlesztő- és nemzetközi továbbképző intézetek munkatársaként dolgozott, számos szakmai publikációt közölt itthon és külföldön. 1981-ben alapította az első magánvállalkozását, a Hardworköt, 1983-ban a Microsystemet. A W. P. Consulting elnökeként a kilencvenes években több vállalkozást irányított Budapesten és Ózdon. Egyik alapítója a Gyáriparosok Országos Szövetségének, és kezdettől alelnöke, 1995. májustól elnökhelyettese. 1990 és 1996 között elnöke a walesi herceg által alapított Hungarian Business Leaders Forumnak. A Nemzetközi Kereskedelmi Kamara (ICC) magyar végrehajtó bizottságának tagja volt, 1995-től a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara nemzetközi ügyekért felelős elnöke. 1996. november végén választották meg a Transparency International magyar egyesületének elnökévé. Szakmai pályafutásának sikerét Neumann János- és Aschner Lipót-díj fémjelzi.

³⁷ Terták Ádám 1953-ban született Budapesten. Tanulmányait a Pénzügyi és Számviteli Főiskolán, majd a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen végezte. A bostoni Harvard Business Schoolon doktorált, majd részt vett az Ernst & Young és a Kellogg chicagói Northwestern Universityn tartott felsővezető-képző kurzusán. Az 1970-es években a Számítástechnikai Koordinációs Intézetnél, majd az Építés Gazdasági és Szervezési Intézet számítóközpontjánál dolgozott. 1982-től a Számítógépes Rendszereket Értékesítő Közös Vállalat igazgatója. 1988-tól a Bonitas befektetési tanácsadó vállalatot vezette, 1991 és 2004 között az ezt a céget felvásároló Ernst & Young magyarországi irodavezetője volt. 2004-ben Kóka János gazdasági miniszter a Magyar Befektetési és Kereskedelemfejlesztési Kht. élére nevezte ki, majd 2005-től a CEU Business School dékánja lett. 2007 és 2012 között diplomataként dolgozott Ázsiában: Hongkongban főkonzulként, Tajpejben pedig a magyar kereskedelmi képviselet vezetőjeként.

³⁸ Pihál Tamás: „Már nem figyelik a magyar korrupciót”. *Magyar Nemzet*, 2005. május 3., p. 4.

³⁹ A Transparency International Magyarországi Tagozata Egyesület 2005. évi gazdálkodásáról szóló taggyűlési határozat. 2005. április 14.

VIZSGÁLATI JELENTÉS

A TRANSPARENCY INTERNATIONAL MAGYARORSZÁG TEVÉKENYSÉGÉNEK HATÁSA A MAGYAR SZUVERENITÁSRA

2.9. A szervezet megszűnését kimondó, 2005. március 1-jén tartott közgyűlésen Berki az egyesület vagyonának elszámolásával kapcsolatban elmondta, hogy „*az OSI 14 ezer USD-t utalt az egyesületnek, melyből az 4-4 ezer USD-t átutalt a TI Romániának és Bulgáriának*”,⁴⁰ a fennmaradó összeget pedig az OSI-nak kell visszautalnia. Az egyesület megszűnésének valódi oka tehát nem az volt – mint azt a beszámolóban és a nyilvánosságban is állították –, hogy „*az eredeti céloknak érdektelenség miatt a szervezet már nem tud eleget tenni*”, hanem hogy a fő finanszírozó, Soros György nem volt érdekelt az egyesület további támogatásában.

⁴⁰ A Transparency International Magyarországi Tagozata Egyesület közgyűlésének jegyzőkönyve. 2005. március 1.

3. FEJEZET

A TRANSPARENCY INTERNATIONAL GLOBÁLIS FEGYVERE: A KORRUPCIÓÉRZÉKELÉSI INDEX

Azt azért el kell ismernünk, legalább tíz éve folyamatosan küzdünk azért, hogy valami módon napirendre kerüljön, hogy Magyarországon rendszerszinten valami nem jól működik.

Ligeti Miklós⁴¹

A Transparency International a korrupcióérzékelési index elkészítésekor senkit nem kérdez meg. Mi más szervezetek vizsgálati eredményeit használjuk fel. [...] Mi csak összenézzük azt, ami a magyar korrupció elleni teljesítményről egyébként is kialakul. A korrupcióérzékelési index azt méri, hogy mennyire hiteles és megbízható az egyes kormányoknak a korrupció elleni teljesítménye.

Ligeti Miklós⁴²

3.1. A TI tevékenységének és kommunikációjának legerősebb eleme – egyben a szervezet legtöbbet hivatkozott és legvitatottabb terméke – a berlini titkárság által összeállított korrupcióérzékelési index. A korrupcióérzékelési index (Corruption Perceptions Index, a továbbiakban: CPI) jelenleg 180 országot rangsorol a közsférában érzékelt korrupció mértéke alapján. Az index minden országhoz egy számot rendel nullától (legsúlyosabb korrupciós érzékelés) százig (legalacsonyabb korrupciós érzékelés).⁴³ 2012 előtt az értékelést tízfokozatú skálán végezték.

3.2. A TI összesen 13 forrást használ a 180 ország CPI-jének elkészítéséhez.⁴⁴ Ezek egy-egy „szakértő”, illetve az általa megkérdezett gazdaságilag érdekelt (esetleg sértett) szereplők értékítéletére alapozva foglalnak állást a vizsgált ország korrupciós helyzetéről. A TI arra hivatkozva vezette be a ma is használt, külső felmérésekre építő módszertanát, hogy

⁴¹ „Az összeomlás forгатókönyvei – Magyarország a jogállami mérföldkövek árnyékában”. *Progress Alapítvány*, 2023. május 4.
Forrás: youtu.be/sI2YyLYDoCo?si=GhrHme7Ysh7vRmok

⁴² „»Mindenki függ valakitől?« A magyar szuverenitás kérdései: Láncki Tamás – a Szuverenitásvédelmi Hivatal elnöke vs. Ligeti Miklós – a Transparency International jogi igazgatója”. Forrás: www.facebook.com/share/v/HfjVCb6BDir5tro9/?mibextid=KsPBc6

⁴³ www.transparency.org/en/news/how-cpi-scores-are-calculated

⁴⁴ Transparency International: „*Corruption Perceptions Index 2013: Full Source Description*”. 2013.

(1) a valós korrupció mértékét nehéz mérni, hiszen a korrupciót az e tevékenységeket végzők megpróbálják elrejtetni, (2) költséges volna ilyen irányú globális kutatásokat végezni. A CPI ezért legfeljebb a megkérdezettek által a politikai és a közsférában érzékelt korrupciót számszerűsíthetné – ezeket az érzékeléseket tényekkel, a korrupcióra utaló bizonyítékokkal a megkérdezettek nem támasztják alá, és nem is feladatuk ez.

3.3. Tovább rontja az index megbízhatóságát, hogy az adatot szolgáltató felmérésekben egymástól merőben eltérő kérdéseket tesznek fel,⁴⁵ az adatok keletkezése nem mindig esik egybe a hasznosítás idejével (akár többéves eltérések is lehetnek, miközben egyes adatszolgáltatók többéves adattömegeggyel dolgoznak). Ráadásul ezeknek az adatszolgáltatóknak a többsége politikailag motivált lehet az adatok elferdítésében.

3.4. A TI által felhasznált adatok forrásai jelentős átfedést mutatnak egymással. A megkérdezettek köre esetenként 80-100 százalékban azonos lehet a különböző kutatásokban. Ráadásul ezek az emberek szinte kivétel nélkül azonos érdekkör tagjai, akiknek hasonló a véleményük, percepciójuk, elvárásaik. Meglátásaik nem tükrözik az adott ország állampolgárainak vagy éppen az erre szakosodott kriminalisztikai szakembereknek a helyzetértékelését.⁴⁶ Pedig ez utóbbi sokkal többet elárulhatna arról, milyen mértékű és mennyire elterjedt valójában a korrupció, vagy hogy milyen a társadalmi megélése a korrupciónak a vizsgált országokban.⁴⁷ A TI az évek során fokozatosan elhagyta azokat a CPI alapjául szolgáló kutatásokat, amelyek a széles nyilvánosságot kérdezték a korrupcióérzékeléséről. A CPI így végső soron kizárólag politikailag vagy gazdaságilag érdekelt és vezérelt szereplők véleményét tükrözi.

3.5. Fontos kiemelni a tényt, hogy egy alapvetően szubjektív és nem univerzális, nem minden állam által elfogadott korrupcióérzékelési index jelentős mértékben torz képet tud mutatni egy ország helyzetéről. A CPI módszertani ismertetőjében a TI is kiemeli, hogy az index sem a korrupció valódi mértékét, sem az adott ország állampolgárainak korrupcióval kapcsolatos tapasztalatait, percepcióját nem tükrözi. Ennek ellenére a TIM azzal a címmel tette közzé honlapján a 2022-es CPI-t, hogy „Magyarország a legkorruptabb európai uniós tagállam”⁴⁸ – mintha a mutató az itthon uralkodó valós korrupció szintjét jelölné.⁴⁹

⁴⁵ Jacqueline Brown, et al.: „Fear and Loathing of the Corruption Perception Index: Does Transparency International Penalise Press Freedom?”. *SSRN Electronic Journal*, 2010. október. Forrás: www.researchgate.net/publication/202902797

⁴⁶ Theresa Thompson, Shah Anwar: „*Transparency International's Corruption Perceptions Index: Whose Perceptions Are They Anyway?*”. 2005. Forrás: pdf4pro.com/view/transparency-international-s-corruption-f9ff.html

⁴⁷ José-Miguel Bello y Villarino: „Measuring Corruption: A Critical Analysis of the Existing Datasets and Their Suitability for Diachronic Transnational Research”. *Social Indicators Research*, vol. 157 (2021), pp. 709–747. Forrás: doi.org/10.1007/s11205-021-02657-z

⁴⁸ Transparency International Magyarország: „*Magyarország a legkorruptabb európai uniós tagállam – A Korrupció Érzékelési Index eredményei és a korrupciós helyzet 2022-ben*”. Budapest, 2023.

⁴⁹ A kommunikációs stratégián egy évvel később sem változtattak. A 2023-as CPI-t a következő címmel hozták nyilvánosságra a TIM honlapján: „Továbbra is Magyarország az Európai Unió legkorruptabb tagállama”. Forrás: transparency.hu/hirek/cpi-2023-eredmenyek-jelentes/

A korrupcióérzékelési index és annak felhasználása a dezinformáció minden formai lélekével bír, dezinformációnak tekinthető, mivel alkalmas arra, hogy valótlan állításokat igaznak tüntessen fel.

3.6. A CPI eredeti módszertanának megalkotója, dr. Johann Graf Lambsdorff többször figyelmeztetett: a korrupcióval kapcsolatos percepciót nem szabad összekeverni a valósággal. Lambsdorff az egyes országok CPI-jének historikus összevetését problematikusnak tartotta arra hivatkozva, hogy (1) az aggregálásba bevont adatszolgáltatók köre, illetve az adatgyűjtés módszertana évről évre változik, ez pedig a CPI-ben is eltéréseket okozhat; (2) az index egy pillanatképet ad a megkérdezettek benyomásairól, amiből problematikus trendekre következtetni.⁵⁰ Fontos rögzíteni azt is, hogy a legapróbb módszertani módosítás is óriási változást eredményezhet az értékelésben és a rangsorban, ami az indexet manipulatívává teszi.

3.7. Dr. Johann Graf Lambsdorff 2008-ban megtagadta az általa megalkotott index további hitelesítését, egyúttal feladta a TI-nél addig betöltött senior research consultant pozícióját. A passau kutató azt írta: a szervezet munkatársai most egy új, a régihez hasonló módszertant akarnak majd alkotni, hogy továbbvigyék a terméket, bár ehhez nincs megfelelő tapasztalatuk.⁵¹ A 2009-es indexet már házon belül készítette el a TI. Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja 2012-ben hitelesítette a CPI régi-új módszertanát. Azóta még egyszer, 2018-ban adtak ki módszertani értékelést, amelyben kijelentették: a CPI megbízhatóbb eredményt mutat, mint önmagában bármelyik általa felhasznált adatforrás.⁵²

3.8. A CPI-vel szemben kritikus Global Integrity kutatócsoport vezetője felhívja a figyelmet, hogy a válaszadók pillanatnyi benyomásaira, korrupcióérzékelésére személyes érdekeik és a média befolyása is kihat.⁵³ Például ha egy gazdasági cég vezetője érdeksérelmet szenvedett, várhatóan úgy fog nyilatkozni, hogy a korrupciós érzékelése fokozódott, még akkor is, ha annak hátterében semmilyen korrupciós cselekmény nem húzódott meg. Bizonyítékokkal véleményét nem kell alátámasztania. Ha a „korrupciógyanús” történetét véletlenül a sajtó is felkapja, a CPI-re hivatkozva indokolja állításait, az üres érvelés körbe is ért, elkészült a narratíva, ami alapján az adott országot széles körben korruptnak bélyegezhetik. Ez a megbélyegzés a következő évi index eredményére is kihathat, hiszen miután a korrupcióról szóló történet az előző évben széles nyilvánosságot kapott, a megkérdezettek okkal nyilatkozhatják, hogy érzésük szerint a korrupció növekedett az adott országban.

⁵⁰ Prof. dr. Johann Graf Lambsdorff: „*The Methodology of the Corruption Perceptions Index 2008*”. Transparency International (TI) and University of Passau. 2008. augusztus. Forrás: images.transparencycdn.org/images/2008_CPI_LongMethodology_EN.pdf

⁵¹ „Johann Lambsdorff Retires the Corruption Perceptions Index”. *Global Integrity*, 2009. szeptember 18. Forrás: www.globalintegrity.org/2009/09/18/post-452/

⁵² Michaela Saisana, Saltelli Andrea: „*Corruption Perceptions Index 2012 Statistical Assessment*”. European Commission Joint Research Centre, Institute for the Protection and Security of the Citizen, 2012.

⁵³ Dilyan Donchev, Újhelyi Gergely: „*What Do Corruption Indices Measure?*”. 2009. augusztus 13. Forrás: papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1124066

4. FEJEZET

A TRANSPARENCY INTERNATIONAL MAGYARORSZÁG ALAPÍTVÁNY LÉTREHOZÁSA, SZEMÉLYI ÉS FINANSZÍROZÁSI HÁTTERE

A TIM az civil szervezet. Mi a korrupció elleni küzdelemmel és a korrupció jobb megértése érdekében szükséges vizsgálatokkal, kutatásokkal foglalkozunk. Alapvetően projektalapon működünk, nyolc fő az átlagos létszámunk, tehát mi közepes méretű civil szervezetnek számítunk ezzel a létszámmal. A méreteinket messze meghaladóan aktívak vagyunk.

Ligeti Miklós⁵⁴

- 4.1. 2007. január 11-én bejegyezték a napjainkban is ismert, nyílt alapítványként működő Transparency International Magyarország Alapítványt. A civil szervezetek nyilvántartása jogelőd szervezetet nem tüntet fel. Az új szervezet több tagja a korábbi egyesületet is segítette, de a csapat alapvetően új emberekkel állt fel. A TIM deklarált célja *„nemzetközi nem-kormányzati szervezet értékei mentén működve, a korrupciós problémák feltérképezése a Magyar Köztársaság területén, megoldási javaslatok megfogalmazása, a nyilvánosság tájékoztatása és képzése; az átláthatóság ellenőrzése és elősegítése, különös tekintettel a közpénzek felhasználására”*.
- 4.2. A TIM vezetőségében fennállása alatt többször is jelentős változás következett be. Az első kuratóriumi elnök, Márkus Ágnes Eszter 2007. szeptemberi távozását követően a feladatot Batory Ágnes vette át. A kuratóriumi tagok köre bővült, az eredetileg háromfős testület előbb négy, majd öt főre egészült ki; Lőke András és Nizák Péter mellett tag lett Holtzer Péter, Harmati László Szabolcs, később pedig Alexa Noémi Tünde, Dunavölgyi Mária, dr. Urbán Ágnes Viktória, dr. Arató Krisztina, Steff József és dr. Gadó Gábor. Nizák Péter 2010-ig tartó kuratóriumi tagsága erős utalás arra, hogy a TIM valójában az OSI egy saját projektje, mert Nizák a budapesti OSI második embereként felelt Soros donor szervezetének stratégiai ügyeiért.
- 4.3. A jelenlegi vezetők közül Martin József Péter 2013-tól vezeti a TIM-et – 2016 októberétől ügyvezető igazgatóként –, képviseleti jogát, illetve kuratóriumi tagságát 2011 decemberében jegyezték be. Nagy Zoltán 2018 júniusától látja el elnöki tisztségét. A jogi vezető,

⁵⁴ „Ligeti Miklós: »A magyar kormány csak eszközként használja a korrupciót, de nem küzd ellene«. Frisshírek Podcast. Forrás: youtu.be/phPW_QS7tZM?si=wPmPmlj9BW88bbWU

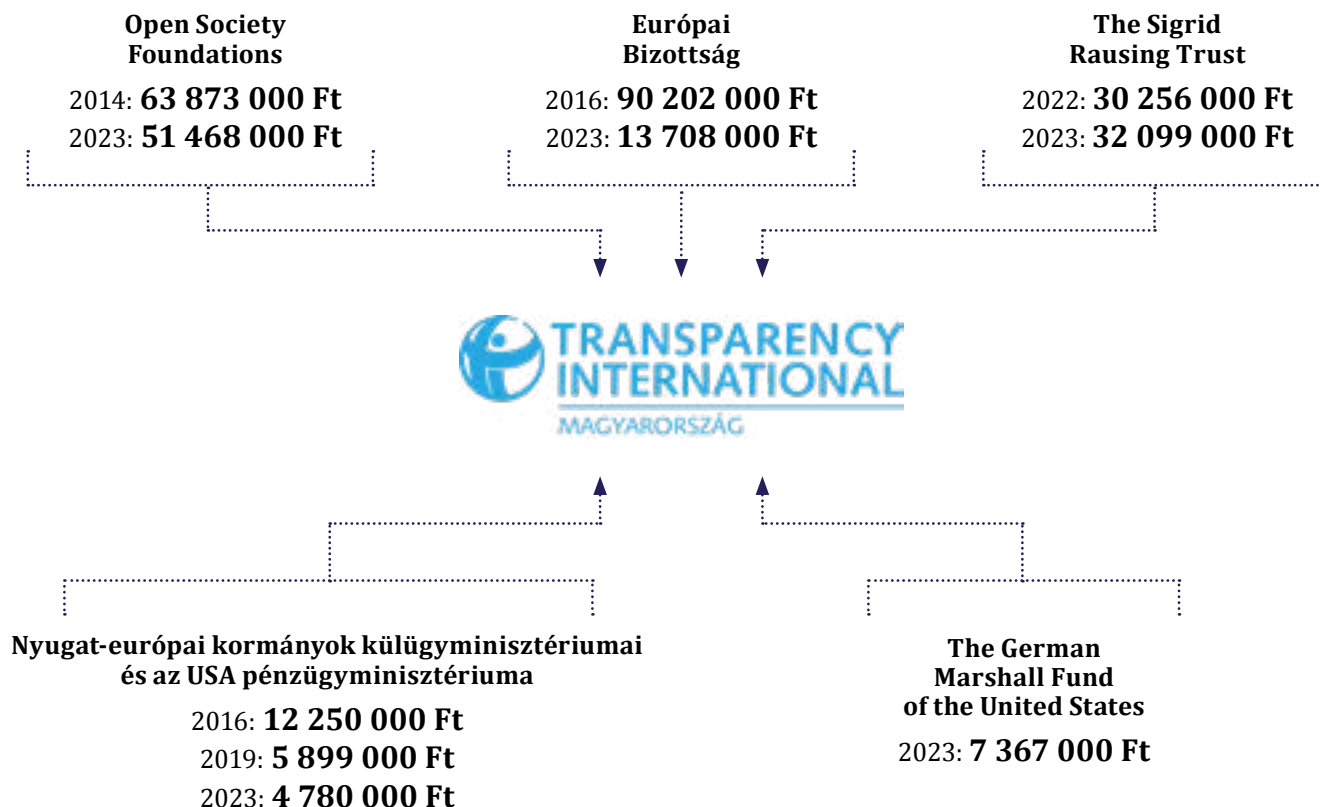

dr. Ligeti Miklós 2012-től dolgozik a TIM-nél, 2013 novemberétől rendelkezik képviseleti, 2016 októberétől kuratóriumi tagsággal. A kuratórium jelenlegi összetétele a következő: Nagy Zoltán elnök, Arató Krisztina, Steff József, Urbán Ágnes; a felügyelőbizottság tagjai: Bod Péter Ákos elnök, Jancsics Dávid, Király Júlia.

- 4.4. A TIM kuratóriumának több tagja is kapcsolatba hozható a Soros Györgyhöz köthető Nyílt Társadalom Alapítványokkal (Open Society Foundations – OSF). Arató Krisztina 2007 óta tagja a TIM kuratóriumának, egyúttal tagja a Magyarországi Európa Társaság nevű szervezetnek is. A szervezet partnerei között megtalálható az OSF is. A Magyarországi Európa Társaság együttműködik a Mérték – Médiaelemző Műhellyel is, amelynek ügyvezetője az az Urbán Ágnes, aki szintén évek óta tagja a TIM kuratóriumának. A Mérték partnereinek listáján is feltűnik a Soros-féle OSF és a The German Marshall Fund is. A szervezetek közötti összefonódást az is bizonyítja, hogy a The German Marshall Fund a TIM támogatói között is bizonyíthatóan feltűnik.
- 4.5. A TI 2006-ban újraalapított magyarországi tagozatát működése első két évében több mint 50 százalékban a CEE Trust nevezetű alapítvány finanszírozta. A CEE Trust mögött hat amerikai alapítvány áll, név szerint a The Atlantic Philanthropies, a Charles Stewart Mott Foundation, a Ford Foundation, a Rockefeller Brothers Fund, a The German Marshall Fund of the United States, valamint a Soros György-féle OSI. A TIM beszámolóiban a CEE Trusttól kapott támogatásokat Trust for Civil Society néven tüntetik fel. Ezek a támogatások a TIM működésének első évében a teljes finanszírozás 51 százalékát, 2008-ban 50 százalékát, 2009-ben 35 százalékát, 2010-ben 13 százalékát tették ki.
- 4.6. A TIM honlapján közzétett etikai kódex szerint *„[e]gy adományozótól a Transparency International Magyarország éves költségvetésének maximum 10%-a származhat, kivéve működésének első két évét (azaz 2009. december 31-ig), amíg az alapítvány költségvetése stabilizálódik”*. A TIM ezt a saját maga által felállított szabályt nem tartotta be, mert a Hivatal vizsgálati jelentésének 1. mellékletben bemutatott támogatások közül az egy finanszírozótól származó támogatás összege több esetben meghaladja az éves bevétel 10 százalékát.
- 4.7. A TIM a 2007-től 2023-ig terjedő időszakban a beszámolóit, közhasznúsági jelentéseit elkészítette és leadta, a bíróság és a TIM honlapjáról letölthetők. A 2010. évtől könyvvizsgálói jelentések is készültek. A tájékoztató adatokból kiderül, hogy a TIM 2023. évi összes bevételének 83 százaléka (vagyis 84 443 000 forint) az Európai Unió költségvetéséből vagy más államtól, nemzetközi szervezettől származó támogatásból keletkezett. A beszámoló 59. oldalán a szervezet külön nevesíti a külföldi támogatóitól származó bevételét, ami a 2023. évben 97 126 000 forintot tett ki. A külföldi támogatók közül kiemelkedik két szervezet: a Soros György-féle OSF 51 468 000 forinttal és a The Sigrid Rausing Trust 32 099 000 forinttal.

4.8. A TIM támogatásainak több mint 80 százaléka külföldről származik, tehát a szervezet tevékenységét alapvetően külföldről finanszírozzák. A külföldi finanszírozók közül jelentős az OSF, amely folyamatosan támogatja a TIM tevékenységét. Az OSF kiemelkedően fontos támogató volt 2012 és 2016 között, csak 2014-ben 63 873 000 forinttal segítette a TIM tevékenységét (ez az éves támogatások 44,7 százaléka volt). Az ezt követő években csökkent a finanszírozás aránya, de átlagban elérte a 20 százalékot. A 2023. évben az OSF két projektre nyújtott pénzügyi támogatást: „a korrupció elleni harc elősegítésére nyújtott szervezeti szintű támogatás” címén 34 264 000 forintot, az „uniós pénzek monitorozása hazai civil szervezetekkel együttműködésben” projektre 17 204 000 forintot adott. Ezzel az OSF a TIM támogatott tevékenységeinek legnagyobb finanszírozója volt, azok költségének 47 százalékát fedezte. Ennek alapján könnyen kikövetkeztethető, hogy az OSF-nek – úgy is mint EU-n kívüli szervezetnek vagy, brüsszeli terminológia szerint, „harmadik országbeli szervezetnek” – döntő befolyása volt a TIM tevékenységére.

A Transparency International Magyarország forrásainak döntő része külföldi eredetű

- 4.9. A 2022–2023-as években az OSF mint támogató mellett megjelent a The Sigrid Rausing Trust – egy újabb „harmadik országbeli szervezet” –, amely 2022-ben 30 256 000 forinttal (az éves bevételek 32,7 százalékával), 2023-ban 32 099 000 forinttal (az éves bevételek 29,3 százalékával) támogatta a TIM-et. Az OSF és a The Sigrid Rausing Trust együttes támogatása így 2022-ben 48 159 000 forint (az éves bevételek 52 százaléka), 2023-ban pedig a teljes támogatások 76,3 százaléka volt. Bár ez alapján úgy tűnhet, mintha a TIM az OSF helyett egyre inkább a The Sigrid Rausing Trustra támaszkodna, valójában csak annyi történt, hogy a globális hálózat működtetői átalakították a finanszírozás csatornáit. Ezt bizonyítja az is, hogy a The Sigrid Rausing Trust ügyvezetője 2019-ben az OSF-től érkezett.⁵⁵
- 4.10. A TIM 2023-as pénzügyi beszámolójának kiegészítő melléklete alapján a további támogatók közül kiemelkedik az Európai Bizottság két projekttel. A „Speak Up Europe! (Hallasd a hangod!) – a közérdekű bejelentők védelme” finanszírozására 5 767 000 forint, az „Integrity Watch” elnevezésű projektre 7 941 000 forint, összesen tehát 13 708 000 forint folyt be a TIM-hez az Európai Bizottságtól, ami a szervezet éves költségvetésének 12,5 százalékát tette ki. Az EB-től a TIM részére érkező támogatások az utóbbi időszakban jelentősen megcsappantak, 2016-ban még 90 202 000 forintot tettek ki.
- 4.11. A The German Marshall Fund of the United States 2023-ban 7 367 000 forinttal támogatta a TIM „Oknyomozó újságírás népszerűsítése vidéken” elnevezésű projektjét. A The German Marshall Fund egy amerikai politikai nyomásgyakorló szervezet, amely a 2024 novemberében esedékes egyesült államokbeli elnökválasztás kampányidőszakában nyíltan kiállt a Demokrata Párt választási győzelme mellett, emellett élénk érdeklődést tanúsít a közép-és kelet-európai választások iránt is.⁵⁶
- 4.12. Egyebek mellett az „Oknyomozó újságírói mentorprogram”, a „Transparency–Soma Díj”, valamint a „Részvételi költségvetési programok szakmai támogatása” projektek finanszírozásában vállaltak részt nyugat-európai kormányok külügyminisztériumai, valamint az USA pénzügyminisztériuma is, 2023-ban összesen mintegy 4 780 000 forinttal. A nagykövetségek közreműködésével folyósított támogatás az utóbbi években lecsökkent: a TIM-projektekre fordított összeg 2016-ban még 12 250 000 forintot, 2019-ben 5 899 000 forintot tett ki. A nagykövetségek ilyen irányú aktivitása, a politikai indíttatású manipulatív tevékenységek nyílt támogatása a kormányzat külügyekért illetékes tárcájának megkerülésével alkalmas az EU-tagállamok közötti jó kapcsolatok aláásására.

⁵⁵ A The Sigrid Rausing Trust ügyvezető igazgatója, Duncan Wilson 2019 júniusában igazolt át a bizalmi vagyonkezelőhöz. Mielőtt csatlakozott az OSF-hez, a Skót Emberi Jogi Bizottság első stratégiai és jogi vezetője volt. Ez idő alatt ő vezette Skócia első nemzeti emberi jogi cselekvési tervének kidolgozását. Ezt megelőzően az Amnesty International gazdasági, szociális és kulturális jogokért felelős első vezetője volt. Wilson kutatási koordinátorként kezdte pályafutását az ENSZ oktatáshoz való joggal foglalkozó külömbégbizottjának munkatársaként.

⁵⁶ www.gmfus.org/democracy-work/engaging-central-europe

4.13. A TIM 2023-ban kapott forrásainak felhasználását tekintve ki lehet mondani, hogy az összegek jelentős hányadánál a szervezet nem tárta fel azok felhasználásának pontos célját, tárgy körét. A The Sigrid Rausing Trusttól kapott 75 ezer angol font szervezeti szintű támogatás 2023. évi felhasználása (26 436 000 forint), csakúgy mint az OSF-től kapott 100 ezer USA-dollár 2023. évi felhasználása (12 125 000 forint) esetében felhasználási célként jelölték meg, hogy *„forrást teremtsen a szervezet különböző szakmai programjainak megvalósításához, társadalmi bázisának megerősítéséhez, szervezetfejlesztéséhez, illetve forrást biztosítson az egyéb projekt támogatások által nem fedezett működési és bérköltségekhez”*. Egyéb esetben – például az OSF-től kapott 17 204 000 forint felhasználásának magyarázata során – viszont szint vallanak: *„2021 júliusában a Nyílt Társadalom Alapítvány kezdeményezésére a TI Magyarország más hazai civil szervezetekkel együttműködésben az európai uniós pénzekkel való visszaéléseket, valamint az Európai Bizottság ezzel kapcsolatos intézkedéseit, pl. a jogállamisági jelentést, az új jogállamisági mechanizmus alakulását stb. követjük nyomon. Ennek keretében, egyéb mellett, árnyékjelentést készítettünk az Európai Bizottság 2023-as és 2024-es jogállamiság jelentéséhez, valamint értékeltük a Bizottság által a magyar kormánnyal szemben a 2022. év folyamán megindított jogállamisági eljárásban meghatározott mérföldkövek 2023. évi teljesülését.”*

5. FEJEZET

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG ELJÁRÁSA MAGYARORSZÁG ELLEN

A Transparency International Magyarország pontosan ugyanazt gondolná a magyarországi korrupcióról akkor is, hogy ha a magyar kormánytól vagy a Batthyány Lajos Alapítványtól kapná a működési pénzt. [...] Tehát az én álláspontomat nem lehetne pénzen megvenni.

Ligeti Miklós⁵⁷

5.1. Az uniós szintű nyomásgyakorlás több mint egy évtizede az úgynevezett jogállamisági aggályok körül összpontosul. A kezdeti politikai és értékviták a migrációs válság időszakában, majd az ebből kifejlődő – föderalista és nemzeti szuverenista erők közötti – ellentét élesedésével váltottak magasabb fokozatra, és rögzültek kiemelt témaként az uniós politikai napirenden. A magyar jogállamiság helyzetét az Európai Parlament (EP) is több, ideológiailag a magyar kormány ellenfelének számító EP-képviselő nevét viselő jelentésben tárgyalta. Így például a 2013-ban elfogadott Tavares-jelentésben, majd a 2018-ban elfogadott Sargentini-jelentésben. Utóbbi elfogadása egyúttal a Magyarország elleni 7-es cikk szerinti eljárás megkezdését jelentette.

5.2. Judith Sargentini – akinek a neve egyébként szerepel azon a listán, amelyet az Open Society European Policy Institute állított össze még 2017-ben Soros György megbízható európai parlamenti szövetségeseiről⁵⁸ – a külföldi érdekeket képviselő politikai nyomásgyakorló szervezetek – mint például a TIM – által küldött részjelentésekre alapozza vádjait.⁵⁹ A TIM által a Sargentini-jelentéshez csatolt állítások és vádak a magyar nyilvánosság számára nem megismerhetők, tartalmukat a TIM eltitkolja. A Sargentini-jelentésben megfogalmazott vádak nem Magyarország helyzetét írják le, hanem azt mutatják be, hogyan szolgálják ki a Brüsszelben és Magyarországon tevékenykedő politikai nyomásgyakorló szervezetek az amerikai érdekeket.

⁵⁷ „»Mindenki függ valakitől!« A magyar szuverenitás kérdései: Láncki Tamás – a Szuverenitásvédelmi Hivatal elnöke vs. Ligeti Miklós – a Transparency International jogi igazgatója”. Forrás: www.facebook.com/share/v/HfJVCb6BDir5tro9/?mibextid=KsPBc6

⁵⁸ Kumquat Consult: „Mapping Reliable allies in the European Parliament (2014–2019)”. Forrás: legacy.gscdn.nl/archives/images/soroskooptbrussel.pdf

⁵⁹ Judith Sargentini: „Jelentés a Tanácsot az Európai Unióról szóló szerződés 7. cikke (1) bekezdésének megfelelően az Unió alapértékeinek Magyarország általi súlyos megsértése egyértelmű veszélyének megállapítására felszólító javaslatról”. Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság, 2018. július 4. Forrás: www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0250_HU.html

- 5.3. Az úgynevezett országjelentés 2020-tól új eszközt jelentett a Magyarország elleni támadásokhoz. Ezeket részben az Európai Bizottság által fizetett politikai nyomásgyakorló szervezetek – mint például a TIM – úgynevezett árnyékjelentései alapján állították elő. Az árnyékjelentéseken keresztül a politikai nyomásgyakorló szervezetek közvetlen befolyással vannak az EB állásfoglalására és azok következményeire.
- 5.4. Az EB 2022. szeptember 18-án javasolta 7,5 milliárd eurós uniós forrás felfüggesztését a „jogállamisági aggályok” miatt. A kifizetések felfüggesztése, valamint a kiválasztott politikai nyomásgyakorló szervezetek között egyértelmű az összefüggés, ezt maga Martin József Péter is elismerte, amikor arról beszélt, hogy *„az Európai Bizottság megfelelő alkalmazottai kikérik a véleményünket egész egyszerűen. Megkérdezik azt, hogy mit gondolunk erről vagy arról vagy amarról a kérdésről”*.⁶⁰ Az egyedülálló politikai szimbiózis abban is megmutatkozik, hogy az unió a TIM egyik legfontosabb anyagi támogatója, a TIM jelentései pedig korlátlan hivatkozási alapot jelentenek az EB-nek Magyarország elmarasztalására.
- 5.5. Az uniós források felfüggesztéséről szóló határozat indokolása számos ponton az EU 2020-as, 2021-es, illetve 2022-es jogállamisági jelentéseihez készített országjelentésekre támaszkodik, hivatkozik azok megállapításaira. A hivatkozások útján eljuthatunk a dokumentumokat megalapozó magyarországi adatközlőkhöz, azok árnyékjelentéseihez. Maga a TIM jogi igazgatója is elismerte, hogy információkkal látták el a Magyarországot elítélő jelentéseket készítő EP-képviselőket: *„Azokat a meglévő csatornáinkat, amelyeken a bizottsággal, illetve az Európai Parlament ezzel a témával foglalkozó képviselőivel, például a Magyarországra vonatkozó jelentést elkészítő Gwendoline Delbos-Corfield európai parlamenti képviselővel kommunikálunk, azokat működtetjük.”*⁶¹
- 5.6. A vizsgált dokumentumok alapján egyértelmű, hogy a TIM aktívan hozzájárult a 2020–2024. évi országjelentések tartalmának kialakításához több más hazai szervezettel együtt árnyékjelentések formájában, valamint egyedi véleményének kifejtése útján.
- 5.7. A 2020–2024. évi országjelentések minden évben jelentős mennyiségű hivatkozást tartalmaznak a TIM-től származó információkra. Minden évben hivatkoznak a CPI eredményeire, valamint a TIM egyéb „érzékeléseire”, vélekedéseire. Az EB jelentéseit és az azok alátámasztására használt árnyékjelentések szövegeit összevetve kijelenthető, hogy a TIM dezinformatív megállapításait az uniós eljárásokban tényként kezelik. A jelentéseik nyelvezetét vizsgálva egyértelművé válik, hogy a TIM egy értékelő, zsúri jellegű szerepet vesz fel,

⁶⁰ Baka F. Zoltán: „Della – Martin József Péter: Majdnem kizártnak tartom, hogy hozzáférjünk az uniós támogatások száz százalékához”. *24.hu*, 2022. október 19. Forrás: 24.hu/fn/gazdasag/2022/10/19/della-podcast-martin-jozsef-peter-transparency-international-eu-unios-tamogatások-korrupcio/

⁶¹ „A korrupció elleni fellépésről – Ligeti Miklós, Transparency International”. *Spirit FM, Partvonal*, 2023. március 22. Forrás: youtu.be/f1SPyZYdeMw?si=eMjPjb380zRePbLy

amely folyamatosan számonkéri a kormányon saját sztenderdjeit, az általa egyedül üdvösnek tartott lépéseket. Ez a gyakorlat nem új keletű, Hack Péter, a TIM tanácsadó testületének volt tagja már korábban felhívta a figyelmet a helyzet visszasságára, illetve arra, hogy ezek a szervezetek, bármit állítanak is magukról, valójában politikai nyomásgyakorló tevékenységet végeznek. *„A Transparency International, az Átlátszó, a Helsinki Bizottság vagy az Amnesty International világképe Európa vonatkozásában egyértelműen az, hogy ők jobban szeretnék egy európai Egyesült Államokat. Én azt nem gondolom, hogy ők gonoszak emiatt, úgy hiszik, hogy így lenne jobb a világ, de ettől még nem tehetünk úgy, mintha ők pártatlan, elfogulatlan résztvevők lennének. Dolgoztam ilyen civil szervezetekben, pontosan tudom, hogy csak arra kapnak pénzt, ami a donor értékrendjének megfelel.”⁶²*

5.8. A jogállamisági eljárással összefüggésben az EB 2020-ban fogadta el a magyarországi politikai nyomásgyakorló szervezetek – köztük a TIM – megállapításaira támaszkodó, azokat tényként beállító első jogállamisági jelentését. Ezt azóta három másik követte; mindegyik az EB országjelentése alapján készült, amely viszont a politikai nyomásgyakorló szervezetek által leadott úgynevezett árnyékjelentésekre alapozza megállapításait, az azokban megfogalmazott véleményeket, állításokat veszi át tényként beállítva.

5.9. A TIM által évente leadott dokumentumok, illetve a TIM Magyarország korrupciós helyzetéről szóló, megtévesztő állításai vezettek a hazánknak járó uniós források visszatartásához. Magyarország negatív megítélésében, az uniós intézmények részéről tapasztalható ellenséges attitűd kialakulásában is közvetlen szerepük volt, ezeknek, hiszen az EB jogállamisági jelentéseiben rendre visszaköszönnék a TIM állításai, sejtetései és benyomásai. Az EB egyre súlyosabb következményekkel járó döntéseit is ezekre alapozzák. Ezt erősíti a TIM ügyvezetőjének az a kijelentése is, miszerint majdnem kizártnak tartja, hogy Magyarország hozzáférjen az uniós támogatások száz százalékához.⁶³

5.10. A Magyarország elleni jogállamisági eljárás szabályait az EB menet közben úgy alakítja, hogy annak végeredménye borítékolható legyen, hiszen csaknem egy évvel a folyamat megkezdése után vezették be azt a rendeletet, amely lehetővé tette az uniós források visszatartását. A folyamatosan változó szabályozási környezet eredménye a Magyarországról rendre negatívan nyilatkozó szervezetekre való egyre intenzívebb hivatkozás is. A jogállamisági jelentések évről évre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a hazánkból érkező vélekedéseknek.

⁶² Vizvári Soma: „Hack Péter: Az EP-választások tétje, hogy a nemzetállamok nyernek-e egy kis időt a megerősödése”. *Mandiner.hu*, 2024. június 7. Forrás: mandiner.hu/belfold/2024/06/hack-peter-az-ep-valasztasok-tetje-hogy-a-nemzetallamok-nyernek-e-egy-kis-idot-a-megerosodesre

⁶³ Baka F. Zoltán: „Della – Martin József Péter: Majdnem kizártnak tartom, hogy hozzáférjünk az uniós támogatások száz százalékához”. *24.hu*, 2022. október 19. Forrás: 24.hu/fn/gazdasag/2022/10/19/della-podcast-martin-jozsef-peter-transparency-international-eu-unios-tamogatások-korrupcio/

VIZSGÁLATI JELENTÉS

A TRANSPARENCY INTERNATIONAL MAGYARORSZÁG TEVÉKENYSÉGÉNEK HATÁSA A MAGYAR SZUVERENITÁSRA

5.11. Az EB demokráciához, jogállamhoz fűződő viszonyát tükrözi az a tény is, hogy a Hivatal a készülő vizsgálati jelentése kapcsán a testülethez fordult, hogy adja át az országjelentéseket megalapozó, előkészítő dokumentumnak szánt árnyékjelentéseket, ezeket azonban a Hivatal számára máig nem tették hozzáférhetővé.

6. FEJEZET

A TIM MEGTAGADTA AZ EGYÜTTMŰKÖDÉST A HIVATALLAL

Folyamatosan kapcsolatban vagyunk a bizottsági döntéshozókkal. [...] Az Európai Bizottság megfelelő alkalmazottjai kikérik a véleményünket egész egyszerűen. Tehát megkérdezik azt, hogy mit gondolunk erről vagy arról vagy amarról a kérdésről. És természetesen mi erre a legjobb tudásunk szerint válaszolunk. Hozzáteszem egyébként, hogy ezekben nagyon nagy titok nincs. Mint a szervezet neve is mutatja, mi azért átláthatóak és transzparenssek vagyunk.

Martin József Péter⁶⁴

- 6.1. A TIM a Szuverenitásvédelmi Hivatal adatbekérésének teljesítésében egyáltalán nem működött együtt, megsértette a magyar törvényeket.
- 6.2. A Hivatal 2024. június 18. napján kelt levele hatvankét kérdés vonatkozásában kérte a TIM tájékoztatását, illetve a vonatkozó dokumentumok megküldését. A hatvankét kérdés hét témakörbe rendeződött, az I. a szervezeti, működési dokumentumok biztosítására, valamint a 2020 és 2024 évek között megvalósított projektek általános leírására, a II–VI. kérdéscsoport pedig egy-egy kiemelt jelentőséggel bíró projekt finanszírozására, szakmai részletkérdéseinek feltárására vonatkozott (I.: a The Sigrid Rausing Trust forrásbiztosító tevékenysége; II.: a Speak Up Europe! projekt vonatkozásában a forrásbiztosítás és a megvalósítás szakmai kérdései; III.: a Nyílt Társadalom Alapítvány 2023. évi támogató tevékenysége; IV.: az oknyomozó újságírói program egyes nagykövetségek támogatásával; V.: árnyékjelentés készítése a 2022. évi, Magyarországgal szemben folytatott jogállamisági eljárás során; VI.: a holland nagykövetség támogatása a Transparency International 2022. évi korrupcióérzékelési indexének elkészítéséhez, a magyar tagozat közreműködésének biztosításához).
- 6.3. A TIM 2024. július 8. napján megküldte a „válasz egyedi vizsgálat keretében érkezett adatbekérésre” tárgyú levelét (a továbbiakban: Válasz). A Válaszban a TIM hangsúlyozta, hogy 2024. június 19-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (2) bekezdésén alapuló alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságnak, melyben kérte, az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a törvény 3. § a) pont aa), ab) és ac) alpontjai, a 6. §

⁶⁴ Baka F. Zoltán: „Della – Martin József Péter: Majdnem kizártnak tartom, hogy hozzáférjünk az uniós támogatások száz százalékához”. 24.hu, 2022. október 19. Forrás: 24.hu/fn/gazdasag/2022/10/19/della-podcast-martin-jozsef-peter-transparency-international-eu-unios-tamogatások-korrupcio/

(1) bekezdése, a 7. § (1)–(4) bekezdései, a 8. § (1)–(2) bekezdései ellentétesek az Alaptörvény egyes rendelkezéseivel, ezért a fenti törvényi rendelkezéseket azok hatálybalépésére visszamenőlegesen semmisítse meg. A vizsgálat időtartama alatt az Alkotmánybíróságon zajlott a TIM alkotmányjogi panaszának befogadási eljárása (IV/02551/2024. számú ügy), melynek során az Alkotmánybíróság vizsgálja a formai kellékek meglétét, az érintettség és a határidő kérdéskörét, valamint annak a követelménynek a teljesülését, hogy az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányossági kérdést tár-e fel. A befogadási eljárás befejezéséig dönt az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálatra bocsáthatóságáról.

6.4. Az alkotmányjogi panaszra tekintettel a TIM a Válaszban előadta, hogy meggyőződése szerint nem is lenne köteles válaszolni a Hivatal által feltett kérdésekre. A TIM a Válaszhoz egyetlen kért dokumentumot sem csatolt, és a feltett kérdések jelentős részére sem reagált. A benyújtott alkotmányjogi panaszon túl nem hivatkozott semmilyen jogszabályi alagra a válaszadás nem megfelelő teljesítése indokaként.

6.5. A Hivatal ismételt adatbekérés tárgyú levelében (a továbbiakban: Ismételt adatbekérés) ismételten feltette, illetve kérte a dokumentumok megküldését. A TIM rövid, 2024. augusztus 15-én kelt válasza szerint a 2024. július 8. napján kelt levelében foglaltakat „minden tekintetben” érvényesnek tekintette, fenntartotta tehát a Válaszában foglalt álláspontját, és adatszolgáltatását nem egészítette ki.

6.6. A TIM a Hivatalnak adott válaszaiban részben arra hivatkozva tagadta meg az adatszolgáltatást, hogy a Hivatal által kért adatok nyilvánosak és bárki számára elérhetők a szervezet hivatalos honlapján. Ezzel szemben a vizsgálat során a Hivatal 122 hibás linket talált a TIM weboldalán, amely mind valamilyen, a szervezet által elvileg nyilvánossá tett hivatalos dokumentumra mutat. Olyan url-címek ezek, amelyek mögött a TIM működésének, pénzügyi hátterének, projektjeinek megismerését segítő iratokat kellett volna találni (a vizsgálat szempontjából releváns, doc, docx, pdf, pptx, valamint xlsx kiterjesztésű fájlokra mutató törött linkek teljes listáját a 2. számú melléklet tartalmazza), de a valóságban 404-es hibaüzenetre, azaz üres linkre vezettek.

6.7. A Hivatal olyan dokumentumokat keresett eredménytelenül, mint például a TIM politikai szervezetekkel való együttműködésének szabályai;⁶⁵ a 2014-es pénzügyi beszámolója,⁶⁶ illetve könyvvizsgálói jelentése;⁶⁷ a 2010-es,⁶⁸ 2011-es, 2012-es,⁶⁹ valamint 2013-as⁷⁰ be-

⁶⁵ transparency.hu/wp-content/uploads/2016/02/Principles-of-TI-Hungary-for-Co-operation-with-Political-Organizations-HUN.pdf

⁶⁶ transparency.hu/wp-content/uploads/2016/06/2014_FinancialReport_Final_EN.xlsx

⁶⁷ transparency.hu/wp-content/uploads/2016/02/2_KonyvvizsgaloiJelentes_2014_TI.pdf

⁶⁸ transparency.hu/wp-content/uploads/2016/02/2010_Bevetel_Kiadas_Honlapra.xlsx

⁶⁹ transparency.hu/wp-content/uploads/2016/02/2012_Bevetelek-Kiadasok_Honlapra.xlsx

⁷⁰ transparency.hu/wp-content/uploads/2016/02/2013_Bevetelek-Kiadasok_Honlapra.xlsx

VIZSGÁLATI JELENTÉS

A TRANSPARENCY INTERNATIONAL MAGYARORSZÁG TEVÉKENYSÉGÉNEK HATÁSA A MAGYAR SZUVERENITÁSRA

vételei és kiadásai; a 2007-es és 2008-as számviteli jelentései. A TIM működésének és finanszírozásának átláthatóságát biztosító dokumentumokon túl azok az Európai Bizottság dokumentumaiban is gyakran hivatkozott írások sem elérhetők, mint például a forgóajtó-elméletet taglaló tanulmány,⁷¹ az önkormányzatok működésének átláthatóságáról szóló felmérés⁷² vagy a közbeszerzési korrupciós kockázatokat részletező tanulmány.⁷³ A fenti, közel sem teljes lista jól szemlélteti, hogy a TIM állításával ellentétben a szervezet működése az alapítvány hivatalos weboldalán közzétett dokumentumokból nem megismerhető, azaz a nyilvánosság számára átláthatatlan.

⁷¹ transparency.hu/uploads/docs/Forgoajto_hun_final.pdf

⁷² www.transparency.hu/uploads/docs/esettanulmany.pdf

⁷³ transparency.hu/wp-content/uploads/2016/04/Korrupci%C3%B3s-kock%C3%A1zatok-a-k%C3%B6zbeszerz%C3%A9sben.pdf

7. FEJEZET

A VIZSGÁLAT MEGALAPOZÁSA

A nemzeti szuverenitás védelméről szóló 2023. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Szvtv.) 3. §-a értelmében a Szuverenitásvédelmi Hivatal vizsgálati tevékenységével összefüggésben feltárja és vizsgálja a más állam, valamint – jogi státuszától függetlenül – külföldi szerv vagy szervezet és természetes személy érdekében végzett, a demokratikus vita, valamint az állami és társadalmi döntéshozatali folyamatok befolyásolására irányuló tevékenységeket, ideértve az állam közhatalmi feladatait gyakorló személyek döntéshozatali eljárását befolyásoló tevékenységet, ha azok Magyarország szuverenitását sérthetik vagy veszélyeztethetik. A Hivatal feltérképezi és vizsgálja azon szervezeteket, amelyek külföldről származó támogatás felhasználásával megvalósuló tevékenysége befolyást gyakorolhat a választások kimenetelére, illetve feltérképezi és vizsgálja azon szervezeteket, amelyek külföldről származó támogatás felhasználásával a választói akarat befolyásolására irányuló tevékenységet folytatnak, vagy ilyen tevékenységet támogatnak.

7.1. A vizsgálattal érintett szervezet (a vizsgálat alanya)

A hatáskör fentebb idézett kerete értelmében a Hivatal tevékenysége során Magyarország szuverenitását sértő vagy veszélyeztető tevékenységekkel szemben vizsgálódik, melynek keretében a Hivatal megállapítása alapján a szervezet lentiekben kifejtett tevékenysége megalapozza a szuverenitás megsértését, veszélyeztetését, azonban ahhoz, hogy megértsük, hogy a TIM tevékenysége miért esik bele a szuverenitást sértő, illetve veszélyeztető esetek körébe, az szükséges, hogy egyes fogalmakat a fentieknek megfelelően kifejtsünk a TIM tevékenységének tükrében.

7.2. A vizsgálat tárgya

7.2.1. Ennek fényében a vizsgálat alanyát tekintve a szervezetre jellemző következő szempontok képezik a vizsgálat tárgyát: a TIM tevékenységének célja, eszközei, valamint hatása, a TIM működésének átláthatósága és finanszírozási háttere.

7.2.2. A TIM a TI globális hálózatának részeként fejti ki tevékenységét. A TI magát kormányoktól és pártoktól független társadalmi szervezetként definiálja, deklarált missziója a korrupció elleni küzdelem a nemzetközi szervezet eszközeivel. A hálózat önmeghatározásával szembemelve a TI több országos tagozatát és berlini központi szervezetét is jelentős részben állami pénzből tartják fenn. Finanszírozási hátterétől nem függetlenül

a TI a nagyhatalmak érdekeinek megfelelően fejt ki politikai tevékenységét, amit a korrupció tematikája köré épít. Maga a TIM is egy közvéleményt befolyásoló, politikai nyomásgyakorló tevékenységet folytató szervezet, ám egyúttal működését döntő mértékben – több mint 80 százalékban – külföldi pénzügyi támogatásból végzi. Ezzel nem az a gond elsősorban, hogy külföldi, hanem az, hogy kellően objektív-e, vagy működését befolyásolja a külföldi támogató személye. Az egyedi vizsgálat egyik célja ennek feltárása.

7.2.3. A TIM külföldről kapott támogatásainak pontos célja, tárgyköre ugyanis az összegek nagyságrendjét tekintve jelentős részben nem átlátható, más esetekben pedig kitűnik, hogy a források felhasználása a finanszírozó szervezet „megrendelésére”, annak érdekei mentén történt. A 2023. évi beszámolóban közzétett pénzügyi adatok vizsgálatából például kiderült, hogy az alapítvány bevételeinek 96 százaléka származott egyéb bevételekből, ami az előző évihez képest 5 százalékos növekedést jelent. A tájékoztató adatokból kiderült, hogy az alapítvány 2023. évi összes bevételének 83 százaléka (vagyis 84 443 000 forint) az Európai Unió költségvetéséből vagy más államtól, nemzetközi szervezettől származó támogatásból keletkezett. A beszámoló 59. oldalán az alapítvány külön nevesíti a külföldi támogatóitól származó bevételét, ami a 2023. évben 60 750 000 forintot tett ki.

7.2.4. A TIM honlapján közzétett etikai kódex szerint *„[e]gy adományozótól a Transparency International Magyarország éves költségvetésének maximum 10%-a származhat, kivéve működésének első két évét (azaz 2009. december 31-ig), amíg az alapítvány költségvetése stabilizálódik”*. A TIM ezt a saját maga által felállított szabályt nem tartotta be, mert az 1. mellékletben bemutatott támogatások közül a támogatás összege több esetben (sárga háttérrel kiemelve) meghaladja a bevétel 10 százalékát. A külföldi támogatók közül kiemelkedik két szervezet: a Nyílt Társadalom Intézet az előző, 2022. évhez képest 69 százalékkal növelte a támogatásait, 18 001 000 forintról 30 419 000 forintra, ezzel szemben a The Sigrid Rausing Trust 7 százalékkal csökkentette, 30 184 000 forintról 27 950 000 forintra. A TIM Alapítvány bíróságon közzétett 2020. évi egyszerűsített beszámolója szerint (24. oldal) a TIM Alapítvány nagy hangsúlyt fektetett „a közösségi adománygyűjtő (crowdfunding) kampányokban rejlő lehetőségek kiaknázására”.

7.2.5. A szervezet a korrupcióérzékelési indexet felhasználva dezinformálja a hazai és nemzetközi nyilvánosságot, azt a látszatot keltve, mintha Magyarország az Európai Unió legkorruptabb országa lenne, például a TIM Alapítvány bíróságon közzétett, 2020. évi egyszerűsített beszámolójának Transparency International EU-támogatóval kapcsolatos PK-642. melléklete szerint (18. oldal) a TIM Alapítvány hozzájárult „az EU Bizottság első jogállamisági jelentésének Magyarországról szóló fejezetéhez árnyékjelentés formájában”.